

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคมขึ้นมา ครอบครัวนับว่าเป็นเบื้องต้นขั้นแรกของมนุษย์และได้เริ่มขยายเป็นสังคม เป็นระบบเครือญาติเป็นชาติพันธุ์ เป็นประเทศชาติ โดยมีความสัมพันธ์ทางครอบครัวทางเครือญาติ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เดียวกัน เป็นการบ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของกลุ่มคนนั้นๆ ได้อย่างชัดเจนมีทัศนคติ มีความคิดเป็นไปตามธรรมชาติของทางสังคม เพราะพฤติกรรมที่มนุษย์ได้แสดงออกมา มีผลเกี่ยวข้องกับสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่ ในขณะเดียวกันผลของทางสังคมที่มนุษย์อาศัยอยู่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของมนุษย์เช่นเดียวกัน สิ่งที่มนุษย์ได้แสดงออกมาเป็นวิถีชีวิตที่ถูกสืบทอดมาจากบรรพบุรุษมาสู่ลูกหลาน รุ่นหลังมาเป็นบ่อเกิดของสังคมตามธรรมชาติ ทัศนคติ ความเชื่อ เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรม รวมทั้งความเชื่อและข้อปฏิบัติต่างๆของทางสังคม โดยมนุษย์มีความเชื่อต่างๆต่อความเชื่อ ในสิ่งที่มีอำนาจอยู่เหนือมนุษย์และธรรมชาติ การที่มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคมไม่ว่าขนาดเล็กหรือสังคมขนาดใหญ่ แต่ละคนที่มาอยู่รวมกันนั้นต่างก็มีความคิด ความเชื่อ ที่แตกต่างกันออกไปทั้งในด้านของความสามารถ ประสบการณ์ความคิดเห็นที่แสดงออกทางประเพณี

โดยมีระเบียบแบบแผนคอยควบคุมพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มให้อยู่ในกรอบหรือขอบเขตที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขระบบความสัมพันธ์กันทางสังคม เพราะมนุษย์ทุกคนย่อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และสัมพันธ์กับสังคมมนุษย์จะอยู่โดยลำพังคงไม่ได้ ที่เป็นเช่นนั้นย่อมเกิดขึ้นมาจากสาเหตุหลายประการ โดยลักษณะมีกิจกรรมหลายประการที่แสดงออกให้เห็นถึงความจำเป็นมนุษย์เป็นผลส่งกระทบต่อกิจกรรม และพฤติกรรมของมนุษย์เช่นเดียวกัน ความเชื่อของมนุษย์เป็นบ่อเกิดของประเพณี พิธีกรรม เป็นทัศนคติ วิถีชีวิต เพื่อตอบสนองความต้องการช่วยกันแก้ไขปัญหาาร่วมกันที่เกิดขึ้นกับตัวของมนุษย์ความเชื่อจึงมีบทบาทในสังคม และความเชื่อเป็นการสร้างบุคคลให้พฤติกรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มจนมีความผูกพันของคนในกลุ่ม หรือชาติพันธุ์เดียวกัน อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มชนเพราะธรรมชาติ ของการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคมทั้งประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิต จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกันแม้ในปัจจุบันบทบาทของระบบความสัมพันธ์ในทางเครือญาติ ประเพณี พิธีกรรม ล้วนได้รับอิทธิพลมาจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่เข้า

สู่สังคม ซึ่งรับเอาแบบปฏิบัติที่หลากหลายเข้ามาผสมผสานในการดำเนินชีวิตประเพณี จึงเรียกได้ว่าเป็น วิถีชีวิตแห่งการดำเนินชีวิตของสังคม โดยเฉพาะศาสนาซึ่งมีอิทธิพลต่อประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์มากที่สุด คำว่าประเพณี ตามพจนานุกรมภาษาไทยฉบับบัณฑิตยสถาน กำหนดความหมายประเพณีไว้ว่า ขนบธรรมเนียมแบบแผน ซึ่งสามารถแยกคำต่างๆ ออกได้เป็นขนบธรรมเนียม มีความหมายว่า ระเบียบแบบอย่าง ธรรมเนียม มีความหมายว่า สิ่งที่นิยมใช้กันมาเมื่อนำมารวมเป็นคำเดียวกันจะมีความหมายว่า ความประพฤติที่คนส่วนใหญ่ยึดถือเป็นแบบแผนและปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างมีแบบแผน^๑

ชาติพันธุ์กะเหรี่ยงเป็นกลุ่มหนึ่งที่มีความเชื่อ และมีประเพณีวัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มตนเอง และมีความแตกต่างจากชาติพันธุ์อื่นๆทั้งมีความเชื่อแบบดั้งเดิม โดยชาวกะเหรี่ยงยึดถือประเพณี พิธีกรรมเป็นแกนกลางเพื่อเชื่อมสัมพันธ์และยึดเอาบุคคลที่เป็นชาวกะเหรี่ยงเข้าด้วยกัน ประเพณีชาวกะเหรี่ยงถือเป็นเครื่องมือที่เชื่อมโยงระหว่างสมาชิกภายในกลุ่มให้มีวิธีการปฏิบัติ ในวิถีชีวิตเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยตามปกติแล้วสมาชิกที่อยู่ในสังคมที่เป็นของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง มีประเพณีที่ยึดถือปฏิบัติในรอบ ๑๒ เดือน หลายพิธีกรรม แต่ละประเพณีมีข้อห้ามและข้อปฏิบัติที่เป็นกฎเกณฑ์ให้ชาวกะเหรี่ยงเป็นเอกภาพเดียวกัน จากระบบสังคมที่มีประเพณีเป็นแกนกลางของกลุ่มทำให้กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมีความสัมพันธ์ภายในกลุ่มสูงมาก และมีความศรัทธาในระบบจริยธรรมที่มีอยู่ในจารีตประเพณี พิธีกรรม โดยเฉพาะประเพณีผูกมือของชาวกะเหรี่ยงที่มีหลักจริยธรรมอยู่ในประเพณีและอีกทั้งยังมีวิธีการควบคุมมิให้ชาวกะเหรี่ยงที่มีความประพฤติเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานและค่านิยมแบบดั้งเดิม และยังได้กำหนดบทบาทสถานภาพของสมาชิกในกลุ่มให้ปฏิบัติ เพื่อให้ชาวกะเหรี่ยงถือเป็นหลักการปฏิบัติและยึดถือเป็นธรรมเนียมที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ประเพณีของชาวกะเหรี่ยงมีลักษณะเด่นชัดในเรื่องของการปฏิบัติตนของสมาชิก และบุคคลที่อยู่ร่วมกันในสังคมลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงที่เป็นสมาชิกของกลุ่มจะปฏิบัติตนต่อสมาชิกภายในครอบครัว มีการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อญาติพี่น้องเดียวกันหรือญาติพี่น้องในหมู่บ้านเดียวกัน มีการเคารพเชื่อฟังผู้อาวุโสการปกครองสมาชิกของผู้นำภายในสังคม ตลอดจนถึงการให้ความศรัทธาต่อประเพณี พิธีกรรมและการนับถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดซึ่งเป็นวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยงที่ได้ปฏิบัติในประเพณีสืบต่อกันมา ความสุขในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมเป็นอุดมการณ์ของทางพระพุทธศาสนา โดยมนุษย์อาศัยอยู่ในสังคมเพื่อติดต่อความสัมพันธ์กับโลกภายนอก เบื้องหลังการติดต่อสัมพันธ์และพฤติกรรมที่แสดงออกมามีกระบวนการทำงานของจิตใจและอีกทั้งมีการเคลื่อนไหวติดต่อสัมพันธ์กับพฤติกรรมนั้นสมาชิกภายในสังคมต้องเรียนรู้ และให้เห็น

^๑ ณรงค์ เสงี่ยมประชา, มานุษยวิทยาประยุกต์ในการพัฒนาชุมชน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๒๕.

ความสำคัญของกระบวนการดำเนินชีวิตของมนุษย์ที่พุทธศาสนาให้ความสำคัญ คือ การพัฒนาทาง ศักยภาพการดำเนินชีวิตของการอยู่ร่วมกันทางสังคมได้อย่างดีงามมีความสุขยิ่งขึ้นไปสู่ความเป็น สัตว์ประเสริฐ โดยมีจริยธรรมเป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตตามหลักพุทธจริยธรรมที่บุคคลควร ปฏิบัติต่อกัน ซึ่งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมุ่งสอนให้มนุษย์มีความเอื้ออาทรต่อกันมีจิตเมตตาและทำ ให้สังคมนั้นเกิดความสันติสามัคคีมีสุขอย่างแท้จริง ระบบจริยธรรมถือเป็นเสาหลักของสังคมที่จะทำ ให้สมาชิกที่อยู่ในสังคม โดยมีแบบแผนการปฏิบัติตนเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่สมบูรณ์ตามหลักของ การปฏิบัติเข้าผสมผสานในการดำเนินชีวิต เป็นประเพณี พิธีกรรม จึงเรียกว่าเป็นวิถีชีวิตแห่งการ ดำเนินชีวิตของสังคม รวมไปถึงการประยุกต์เข้ากับระบบของวิถีชีวิตเพื่อให้เป็นแนวทางการพัฒนา ทางจิตใจ เพื่อให้เป็นผลต่อเนื่องกันทั้งในส่วนดี และในส่วนที่ไม่ดีในสภาพของชุมชน ประเพณีของ กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงถือเป็นประเพณีที่มีขนบธรรมเนียม ประเพณีที่แฝงไว้ด้วยหลักการประพจน์ ปฏิบัติตนที่เป็นหลักจริยธรรมให้กลุ่มชาวกะเหรี่ยงได้ปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของตนเอง ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาและวิเคราะห์ถึงหลักจริยธรรมในทาง พระพุทธศาสนา กับหลักธรรมในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง อำเภอมะละเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาประวัติและลักษณะทางประชากรของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่ สวรรค์หลวง

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาบริบทการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่ สวรรค์หลวง

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ประวัติและลักษณะทางประชากรของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงมี ความเป็นมาอย่างไร

๑.๓.๒ บริบทการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวงมีอะไรบ้าง

๑.๓.๓ การวิเคราะห์พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่ สวรรค์หลวงเป็นอย่างไร อะไรบ้าง

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

๑.๔.๑ ขอบเขตเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาประวัติและ ลักษณะทางประชากรของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง รูปแบบการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง วิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านเอกสาร

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาข้อมูลจากเอกสาร (Documentary) ชั้นปฐมภูมิ (ภาคสนามหมู่บ้านพื้นที่ทำการวิจัย) ชั้นทุติยภูมิ หนังสือที่เกี่ยวข้องกับชาติพันธุ์กะเหรี่ยงของนักวิชาการ และประเพณี พิธีกรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง (ปกากะญอ) ขอบเขตแนวความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม วิถีชีวิต ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เนื้อหาจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๓๙ รวมถึงตำราและเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้อง

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

บ้านแม่สวรรค์หลวง หมู่ที่ ๓ ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๕ ปี ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ด้านประเพณี วัฒนธรรมของหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้วิธีสัมภาษณ์บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านแม่สวรรค์หลวง คือ

- ผู้อาวุโส หมอผีประจำหมู่บ้าน	จำนวน	๑ คน
- ประชาชนชาวบ้าน	จำนวน	๕ คน
- ผู้นำชุมชน	จำนวน	๔ คน
- พ่อบ้าน, แม่บ้าน	จำนวน	๑๐ คน
- เยาวชน	จำนวน	๕ คน
- ครู	จำนวน	๒ คน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

พุทธจริยธรรม หมายถึงคำสอนของพุทธเจ้า และหลักการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนดี และเป็นกฎเกณฑ์ความประพฤติของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากธรรมชาติของมนุษย์ คือ ความเป็นผู้มีเหตุผล

ทำให้มนุษย์มีมโนธรรม รู้จักไตร่ตรองแยกแยะ ความดี-ความชั่ว ความถูก-ความผิด อะไรควร-ไม่ควร ทำให้เกิดการควบคุมตนเอง

จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่เป็นแบบแผนแห่งการประพฤติ โดยมุ่งเน้นถึงการกระทำฝ่ายดี หรือหลักคุณธรรมที่เป็นฝ่ายดี ทั้งนี้เป็นแบบแห่งการปฏิบัติที่สังคมถือว่าเป็นความดี

ชาติพันธุ์ หมายถึง กลุ่มที่มีพันธะเกี่ยวข้องกัน และที่แสดงเอกลักษณ์ออกมา โดยการผูกพันลักษณะของเชื้อชาติ และสัญชาติเข้าด้วยกัน

กะเหรี่ยง หมายถึงชนชาติพันธุ์เผ่าหนึ่งที่มีวิถีชีวิต มีภาษาพูดขนบธรรมเนียมประเพณีในลักษณะของชนเผ่า ตั้งรกรากอาศัยบ้านแม่สวรรค์หลวง ตำบลแม่เหาะ อำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน

๑.๖ ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๑ หนังสือ

๑. **พระธรรมโกศาจารย์** (ประยูร ธมฺมจิตโต) กล่าวถึงว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีทั้งเชิงรุกและเชิงรับ หมายถึงการเผยแผ่ด้วยการเทศน์การสั่งสอนเป็นหลัก การเผยแผ่เชิงรุกหมายถึงการสงเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ เป็นตัวนำคนเข้าหาธรรม การเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ มีความสามารถ มีการกำหนดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีการวิเคราะห์ก่อนที่จะลงปฏิบัติงาน เครื่องมือที่จะทำการวิเคราะห์ที่เรียกว่า (S W O T) ทั้ง ๔ ด้าน คือ การหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และสิ่งคุกคาม มีการทำงานเป็นทีม โดยการทำงานเผยแผ่หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา ต้องมีการประยุกต์หลักธรรมให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ มีการใช้สื่อรวมทั้งชี้แนะให้ภาพ มีการพัฒนารูปแบบการเผยแผ่ หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง ^๒

๒. **กัปผล พื่อพอ** ได้กล่าวว่า ระบบความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงนั้น มีความเชื่อความสัมพันธกับชีวิตและวิถีชีวิตของชาวกะเหรี่ยง ความเป็นอยู่กับธรรมชาติและสิ่งลี้ลับ ต่อการประพฤติในชีวิตประจำวัน ดังนั้นชาวกะเหรี่ยงนับถือ ผี และ พุทธรวมกัน ผีที่กะเหรี่ยงนับถือที่สำคัญ ได้แก่ ผีเจ้าที่ ผีไร่ ผีเรือน ผีบ้าน ผีน้ำ เพราะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กะเหรี่ยงมีความเชื่อในเรื่อง ภูตผี

^๒ พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต), การเผยแผ่เชิงรุก, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘).

สิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่สิงสถิตอยู่ในป่าเขา ต้นไม้ ในทุกปีนั้นชาวกะเหรี่ยงจะต้องมีการเซ่นไหว้ ผี เจ้าที่ ผีป่า ผีบรรพบุรุษ พร้อมทั้งประกอบพิธีกรรมควบคู่กับความเชื่อของชาวกะเหรี่ยงที่ได้สืบทอดต่อกันมา ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ^๓

๓. เกาศิลป์ คงแก้ว กล่าวว่า ความเชื่อและความสัมพันธ์ของชาวกะเหรี่ยงนั้น ให้ความเชื่อถือในผีบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก ลูกหลานจะต้องทำพิธีกรรมเซ่นไหว้ทุกปี การสอนลูกหลานไม่ให้ละเลยประเพณีจึงเป็นสิ่งที่ ฮีโซ่ หรือ หมอผี ต้องตระหนักอยู่มาก และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ตามขนบธรรมเนียม ประเพณี การปกครองภายในสังคมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่มีความหลากหลายและข้อห้ามที่เป็นกฎของชนเผ่า ขอนิยมและความประพฤติปฏิบัติตาม ประเพณี พิธีกรรมต่างๆ ของชนเผ่า ^๔

๔. ปิ่นแก้ว เหลืออร่ามศรี กล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงดั้งเดิมนับถือ ผี ของบรรพบุรุษ หรือ ผีเรือน เป็นประเพณี เป็นพิธีกรรม และเป็นความเชื่อที่สำคัญที่สุด ต่อการมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในชุมชนทำให้ชาวกะเหรี่ยงได้หันมาเริ่มมานับถือพระพุทธศาสนา และมีการตัดผี มีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ รวมทั้งหันมานับถือพระพุทธศาสนา ในวิถีชีวิตทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบนพื้นที่สูง มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่และความเชื่อเรื่อง ผี และการนับถือพระพุทธศาสนา การแสดงพฤติกรรมมีความแตกต่างกันทางจริยธรรม ^๕

๕. ขจิตถัย บุรุษพัฒน์ กล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าโลกนี้เต็มไปด้วยผี และมีทั้งผีดีและผีร้าย ฝ่ายผีดีนั้นจะคอยปกป้องพวกเขาให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข ผีร้ายแต่จะคอยทำร้ายคนอย่างเดียว ชาวกะเหรี่ยงต้องเซ่นไหว้ทั้งผีดี และผีร้าย ผีดีเป็นผีประจำบ้านเรือน และประจำหมู่บ้าน คอยคุ้มครองป้องกันภัยให้ลูกหลาน ตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยงผีบรรพบุรุษถือว่าเป็น ผีฝ่ายดี และได้ นับถือปฏิบัติกันมาแต่เดิมนั้น ฮีโซ่ดำรงตำแหน่งโดยการสืบทอดสายโลหิตเป็นบุตรคนโต ของครอบครัวเป็นผู้นำชาวบ้านเซ่นไหว้ผี ประจำทุกปี ตามประเพณีของกะเหรี่ยงที่นับผีถ้าไม่มีการเซ่นไหว้ทั้งผีดี และผีร้ายอาจทำร้ายเอาได้เหมือนกัน ^๖

๖. คู่มือการปฏิบัติศาสนกิจบนพื้นที่สูง พระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา กล่าวว่า บทบาทของพระสงฆ์ คือ ผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา และการเผยแผ่พระธรรมคำสอนให้เกิดกรอบศีลธรรมสำหรับการดำเนินชีวิตแก่พุทธศาสนิกชนทุกชนเหล่า มีจริยธรรม ควบคุมคุณธรรมเพื่อให้ชาวพุทธละ ลด เลิก อบายมุข ศึกษาบริบทของชุมชน ประเพณี พิธีกรรม วัฒนธรรม โดยเฉพาะ

^๓ กำพล ฟี้อพอ, สมาคมศูนย์การศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยชาวเขา, (เชียงใหม่: ศูนย์ข่าวสารชาวเขา, ๒๕๓๘).

^๔ เกาศิลป์ คงแก้ว, *ชีวิตบนเส้นด้ายของ ๑๓ เผ่าไทย*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๓๗).

^๕ ปิ่นแก้ว เหลืออร่ามศรี, *อัตลักษณ์ชาติพันธุ์และความเป็นชายขอบ*, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แปลนพริ้นติ้ง จำกัด, ๒๕๕๖).

^๖ ขจิตถัย บุรุษพัฒน์, *ชาวเขา*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๓๘).

พระพุทธศาสนาซึ่งมีอิทธิพลต่อจริยธรรม ศีลธรรม ของกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงมากที่สุดเพราะหลักคำสอนอันประกอบด้วยเหตุ และเหตุ ความสุขในการดำเนินชีวิต ตามหลักการ อุดมการณ์ ของพุทธโอวาทว่า “จรถ ภิกขเว จาริกัม พุชชนหิตาย พุชชนสุขาย โลกานุกมปายฯ เทเสถ ภิกขเว ธมมัม” แปลความว่า “ดูกรภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงเที่ยวจาริกไป จงแสดงธรรมเพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่ชนหมู่มาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก” ^๗

๗. พวงเพชร สุรัตนวิกุล ได้กล่าวว่า พื้นฐานการสำคัญต้องมีเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และกิจกรรมทางสังคม การปลูกฝังระเบียบวินัยเป็นพื้นฐานผู้ใหญ่จึงควรทำเป็นแบบอย่างมีความสม่ำเสมอ ทั้งคุณธรรม จริยธรรมในรูปแบบการจัดการศึกษาและการเผยแผ่ศาสนาธรรมในทางพระพุทธศาสนา และการอบรมบุคคลให้เป็นผู้ปฏิบัติมีความรู้ คุณธรรม และประเพณีวัฒนธรรม ในการดำเนินชีวิตทางสังคมอยู่กับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ตามวิถีทางการดำเนินชีวิต ^๘

๘. นิภา ลาขโรจน์ กล่าวว่า สภาพทั่วไปของกะเหรี่ยงอยู่บนภูเขา ในเขตภาคเหนือ โดยเฉพาะเรื่องประเพณี พิธีกรรม คติความเชื่อทางสังคมของชาวกะเหรี่ยงที่นับผี ได้ให้ความเชื่อในเรื่องผีของบรรพบุรุษเป็นอย่างมาก หลังจากการเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ก่อนทำพิธีกรรมลูกหลานต้องพร้อมกันที่บ้าน พร้อมทั้งครอบครัว เพื่อประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผี ในหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยง ^๙

๙. รุจพร ประชาเดชสุวรรณ กล่าวว่า ผ้าทอพื้นบ้านของชาวกะเหรี่ยงเป็นภูมิปัญญาของชาวกะเหรี่ยงที่ได้สืบทอดต่อกันมา โดยการคิดค้นลายขึ้นมาเองที่เป็นภูมิปัญญาแบบดั้งเดิม จึงมีการสืบทอดการทอผ้าของชาวกะเหรี่ยงมาตั้งแต่ ปู่ ย่า ตา ยาย ลูก หลาน ผ้าทอของชาวกะเหรี่ยงยังคงเป็นเอกลักษณ์แบบดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง แถบแม่สะเรียง แม่ฮ่องสอน ^{๑๐}

๑๐. ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพิไลเลิศวิชา กล่าวว่า บ้านของชาวกะเหรี่ยงโดยทั่วไปของชาวกะเหรี่ยงทั้ง ๔ กลุ่ม ไม่ว่า บ้านของกะเหรี่ยงสะกอ หรือ กะเหรี่ยง โปวและกะเหรี่ยงบะเว กะเหรี่ยงคะยา ต้องมีเตาไฟอยู่กลางห้องของบ้านชาวกะเหรี่ยงเสมอ พ่อ แม่ ลูก จะอยู่กลางห้องข้างเตาไฟ การสร้างบ้านของชาวกะเหรี่ยงต้องสร้างให้เสร็จภายในเพียง ๑ วัน หรือ วันเดียว การสร้างบ้านของชาวกะเหรี่ยงจะมีเพื่อนบ้านมาช่วยสร้างแต่เช้ามีดของวันนั้น เมื่อสร้างเสร็จแล้วจะมีผู้หญิง

^๗ โครงการพระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา, **คู่มือปฏิบัติศาสนกิจบนพื้นที่สูง พระบัณฑิตอาสาพัฒนาชาวเขา (ธรรมจาริก)**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (เชียงใหม่: โรงพิมพ์พิติเพรส, ๒๕๔๕).

^๘ พวงเพชร สุรัตนวิกุล, **มนุษย์กับสังคม**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕).

^๙ นิภา ลาขโรจน์, **กะเหรี่ยงในประเทศไทย**, (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยชาวเขา กรมประชาสงเคราะห์, ๒๕๕๑).

^{๑๐} รุจพร ประชาเดชสุวรรณ, **ทอผ้าชาวคอย**, (เชียงใหม่: สำนักพิมพ์แพรวพิทยา, ๒๕๕๐).

อาวุธเป็นผู้ทำพิธีไหว้ผี เตาไฟ และการสร้างบ้านของชาวกะเหรี่ยงมีข้อห้ามอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบ้าน^{๑๑}

๑๑. บุญช่วย ศรีสวัสดิ์ กล่าวว่า กะเหรี่ยงกลุ่มต่างๆในประเทศไทยมีด้วยกันหลายกลุ่ม และกลุ่มย่อยมีชื่อเรียกต่างกัน ทั้งยังมีประเพณี พิธีกรรม ความเชื่อที่แตกต่างกัน และมีความเป็นอยู่แตกต่างกัน ตามถิ่นที่อยู่อาศัยตามภาคของประเทศไทย กะเหรี่ยงในประเทศไทยมีอยู่ด้วยกัน ๔ กลุ่ม คือ กะเหรี่ยงสะกอ มีประชากรมากที่สุดในกลุ่มของกะเหรี่ยง เรียกตนเองว่า ปกาเกอญอ และกะเหรี่ยงโปว์มีประชากรน้อยกว่ากลุ่มแรก เรียกตนเองว่า โพล่ง และกะเหรี่ยงกลุ่มขนาดกลาง เรียกตนเองว่า กะเหรี่ยงคะยา และกลุ่มกะเหรี่ยงที่มีขนาดเล็ก เรียกตนเองว่า กะยอ หรือ ปาดอง^{๑๒}

๑๒. วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์เอกลักษณ์และภูมิปัญญา กล่าวว่า สันตนาการเกิดจากภูมิปัญญา และการประยุกต์กะเหรี่ยงสะกอ มีความสามารถในการร้องเพลงซึ่งการร้องเพลงมีแบบแผน มีการกำหนดชนิดของเพลง ว่าเพลงใดควรร้องในงานอะไร เพลงที่ร้องในงานศพจะนำมาร้องในบ้านไม่ได้ถ้ามีใครร้องขึ้นมา โดยบังเอิญจะต้องเลี้ยงผีไล่โทษ และต้องเสียค่าไหมเป็นค่าเลี้ยงผี ตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยงที่ได้สืบทอดต่อกันมาจากรพบุรุษ^{๑๓}

๑๓. สุริยา รัตนกุล กล่าวว่า กะเหรี่ยงมีความเชื่อในเรื่อง ผี ต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตประจำวัน กะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าในร่างกายของคนเรามีขวัญอยู่ ๓๓ ขวัญ และมีความเชื่อว่าขวัญของคนเราชอบหนีไปท่องเที่ยวตามขอบใจ อาจจะถูกผีร้ายและถูกผีร้ายกักขังขวัญไว้ ทำร้ายให้คนเกิดเจ็บป่วยในหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยงจะมีการผูกมือ และทำพิธีกรรมเลี้ยงผีและการเรียกขวัญของคนในหมู่บ้านตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยง ที่ได้สืบทอดมาจากรพบุรุษ^{๑๔}

๑๔. ขวัญชีวัน บัวแดง กล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงมีความเชื่อว่าความเจ็บป่วยเกิดขึ้นเนื่องจากขวัญได้ออกไปจากร่างกาย หรือ ขวัญอ่อนแอเนื่องจากการกระทำของผี หรือ วิญญาณผีชั่วร้ายทำร้ายเอา และพวกเขาได้ละเมียดล่องเกินต่อผี ความเจ็บป่วยอาจเกิดขึ้นได้ทุกคนๆ วิธีการรักษา

^{๑๑} ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และพรพิไล เลิศวิชา, วัฒนธรรมหมู่บ้านไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด, ๒๕๔๑).

^{๑๒} บุญช่วย ศรีสวัสดิ์, ชาวเขาในไทย, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๘๖.

^{๑๓} คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม, พัฒนาการทางประวัติศาสตร์: เอกลักษณ์และภูมิปัญญา จังหวัดแม่ฮ่องสอน, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ กรมศิลปากรวัฒนธรรม, ๒๕๔๒).

^{๑๔} สุริยา รัตนกุล, สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง, (เชียงใหม่: สถาบันราชภัฏเชียงใหม่, ๒๕๔๐).

ต้องให้อีโซ หรือ หมอผีทำการเสี่ยงทายจากกระดูกไก่ เพื่อเสี่ยงทายหาสาเหตุของการเจ็บป่วย และต้องประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผีเพื่อขอขมาลาโทษต่อการล่วงละเมิดต่อผี^{๑๕}

๑๕. ขมรมบริการวิชาการสถาบันวิจัยชาวเขา กล่าวว่า ชาวกะเหรี่ยงเชื่อภูเงงแห่งกรรมและเชื่อต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และมีความเชื่อในเรื่องธรรมชาติลึกลับที่มีภูตผีสถิตอยู่ในป่าเขา มีความเชื่อว่าธรรมชาติมีอำนาจลึกลับที่คอยปกป้องรักษา รักษาต่อชีวิตทุกคนเพื่อบำรุงชีวิตของเผ่าพันธุ์เช่นความคิดการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารในทุกปี ชาวกะเหรี่ยงจะต้องมีการเซ่นไหว้ผีป่า ผีเจ้าที่ ผีน้ำ ทุกปีตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยง^{๑๖}

๑.๖.๒ วิทยานิพนธ์

๑. อังคณา ช่างแก้ว กล่าวถึง พฤติกรรมและทัศนคติของชาวเขาที่เกี่ยวกับพิธีกรรมดั้งเดิม ที่มีการยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ตลอดถึงพฤติกรรมและทัศนคติเกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระธรรมจาริกที่ทำให้ชาวเขา เกิดความศรัทธาเลื่อมใสจึงแสดงตนเป็นพุทธมามกะได้ ยึดเอาพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งและทัศนคติที่มีต่อพระพุทธศาสนา^{๑๗}

๒. พระปลัดสุชาติ สุวทณโก (ชีหมื่อแปร) ได้กล่าวถึง ผลสัมฤทธิ์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระบัณฑิตอาสาต่อกลุ่มชาติพันธุ์บนพื้นที่สูง ไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่อง ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มชาติพันธุ์: กรณีศึกษาในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ว่า กลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยงได้เข้าพิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ยึดถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งตลอดชีวิตของแต่ละหมู่บ้านเป็นจำนวนมากในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และวันสำคัญของชาติ มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในอาศรมชาวบ้านจะให้ความร่วมมือและไปร่วมอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นอาศรมยังเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาด้านจิตใจและจุดศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมอีกด้วย นับว่าเป็นผลสัมฤทธิ์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระบัณฑิตอาสาและพระธรรมจาริกในกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ที่สามารถสร้างแสงสว่างแห่งธรรมให้กับชุมชนบนพื้นที่สูง และเป็นการสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาให้มั่นคงสืบไป^{๑๘}

^{๑๕} ขวัญชีวัน บัวแดง, ความสัมพันธ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง-คนเมือง , (เชียงใหม่: วนิตการพิมพ์, ๒๕๕๑).

^{๑๖} ขมรมบริการวิชาการ, ความเข้าใจกับชนเผ่าต่างวัฒนธรรม, พิมพ์ ครั้งที่ ๒, (เชียงใหม่: นันทการรนต์กราฟฟิคและการพิมพ์, ๒๕๕๑).

^{๑๗} อังคณา ช่างแก้ว, “การศึกษาอิทธิพลของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่มีผลต่อพฤติกรรมและแนวความคิดของชาวเขาในจังหวัดภาคเหนือ ศึกษากรณีเฉพาะวัดศรีโสดา ตำบลสุเทพ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๔๘).

^{๑๘} พระปลัดสุชาติ สุวทณโก (ชีหมื่อแปร), “ศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง: กรณีศึกษาในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

๓. นางสาวชนกพร ไผทสิทธิกุล ได้กล่าวถึง พิธีเลี้ยงผีของชาวกะเหรี่ยง ว่า ฮีโซ่ หรือ หมอผี ผู้นำหมู่บ้านนำชาวบ้านประกอบพิธี แควะซี หรือพิธีตีหมั้วเหล่า โดยฮีโซ่จะรินเหล้าเทลงไปที่ โคนต้นเสานิดหนึ่ง และฮีโซ่จะจับเหล่าเป็นคนแรก ต่อจากนั้นก็ส่งต่อไปจับเช่นนี้ไปเรื่อยๆ จนครบทุกคนที่มาช่วยพิธีเลี้ยงผีและจะวนกลับมาถึงคิวของฮีโซ่อีกครั้ง และฮีโซ่จะทำการเทเหล้าลง ฟันนิตหนึ่ง พร้อมกับอธิษฐานให้พรจนครบทุกขวดของทุกบ้านที่มาช่วยพิธีกรรมเลี้ยงผี และพิธีเลี้ยงผี บางครั้งบางหมู่บ้านไหนที่มีหลังคาเรือนมากฮีโซ่จะต้องทำพิธีจนถึงเวลาเช้าของวันใหม่ พิธีเลี้ยงผีและ ตามประเพณีผูกมือที่ได้สืบทอดต่อกันมาจากสมัยของบรรพบุรุษตามความเชื่อที่เรียกว่า พิธีเรียกขวัญ ซึ่งปีหนึ่งจะต้องทำพิธีเลี้ยงผีและผูกมือสองครั้งตามประเพณีของชาวกะเหรี่ยง ในแต่ละบ้านจะส่ง ตัวแทนหนึ่งคน คือ ผู้ชายต้องเตรียมเหล้าบ้านละหนึ่งขวดมารวมประกอบพิธีกรรมเลี้ยงผี ตามธรรมเนียมของชาวกะเหรี่ยง ^{๑๙}

๔. บัณฑิต บุญศรี กล่าวถึง การนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเข้าไปเผยแผ่แก่ ชาวเขา โดยผ่านกระบวนการ เทคนิค และวิธีการประยุกต์ต่างๆ ซึ่งกระบวนการต่างๆ เหล่านี้เป็นวิธีการ ทำให้ชาวเขามีจิตเป็นกุศล การทำในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้การพัฒนาทางด้านต่างๆ ภายในชุมชน สังคม เป็นไปด้วยดี รวมทั้งประยุกต์อิทธิบาท ๔ อันประกอบไปด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจ วิริยะ คือ ความเพียร จิตตะ คือ เอาใจฝึกฝน วิมังสา คือ ความพอใจ โดยให้ชาวบ้านนำหลักธรรม เหล่านี้เป็นหลักดำเนินชีวิตของชาวบ้านได้ทุกคน ^{๒๐}

๕. พระตาล ญาณธโร (สิงห์ทอง) ได้กล่าวถึง การเผยแผ่พระพุทธศาสนาว่า เป็นภาระ หรือหน้าที่ของพระสงฆ์จะต้องทำ ซึ่งความเป็นจริงการเผยแผ่พระพุทธศาสนานั้นจะต้องช่วยกันของพุทธบริษัททั้ง ๔ แต่ภาระหนักก็ยังคงเป็นหน้าที่ของพระสงฆ์ เพราะว่าพระสงฆ์มีโอกาสศึกษาพระธรรมวินัย มากกว่าชาวบ้าน ประกอบกับการเผยแผ่ธรรมได้ถูกมอบหมายจากพระพุทธเจ้าตั้งแต่เริ่มแรกของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาประชาชนทั่วไป จึงมองว่าพระสงฆ์เป็นธรรมทายาทของพระพุทธเจ้า บทบาทหน้าที่ของพระสงฆ์ตามพระไตรปิฎก ได้กล่าวว่า การเป็นผู้ปฏิบัติธรรมตามคำสอนของพระพุทธเจ้าและสั่งสอนคนทั่วไปตามหน้าที่อันเป็นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ^{๒๑}

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเบื้องต้นพบว่า มีงานวิจัยหลายฉบับที่สามารถนำมาใช้เสริมให้ข้อมูลของการวิจัยฉบับนี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้นได้ แต่จากการศึกษายังไม่มีการ

^{๑๙} นางสาวชนกพร ไผทสิทธิกุล, “การศึกษาการอนุรักษ์ชุมชนและสภาพทางวัฒนธรรมริมแม่น้ำกก”, **วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีปทุม, ๒๕๓๘).

^{๒๐} บัณฑิต บุญศรี, “พระธรรมจาริกกับการสร้างจิตสำนึกความเป็นไทยของชาวเขา”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๔๙).

^{๒๑} พระตาล ญาณธโร (สิงห์ทอง), “ทัศนคติและความคาดหวังของเยาวชนชาวเขาต่อบทบาทพระสงฆ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๖).

ประยุกต์ใช้หลักพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิต และคุณค่า ประเพณีผูกมือ ของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการศึกษาในเรื่องนี้และศึกษาถึงคุณค่าจริยธรรมที่ปรากฏในประเพณี พิธีกรรมผูกมือ วัฒนธรรมของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง เพื่อให้งานวิจัยมีความชัดเจนและรอบด้านยิ่งขึ้น

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษา วิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

๑.๗.๑ วิธีการศึกษาเน้นการศึกษาจากเอกสาร และการศึกษาจากผู้รู้หรือปราชญ์ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง โดยมีเครื่องมือคือการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตกับประเพณีของชาติพันธุ์กะเหรี่ยง

๑.๗.๒ การศึกษาปรากฏการณ์ภาคสนามซึ่งใช้เทคนิคในการเก็บรวบรวมข้อมูล การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observations) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

๑.๗.๓ ศึกษาวิเคราะห์ ทำความเข้าใจ สังเคราะห์ข้อมูลและทำการวิเคราะห์หลักพุทธจริยธรรมที่ปรากฏในประเพณีวัฒนธรรมที่สัมพันธ์ทางพระพุทธศาสนา ในแง่ของหลักคำสอนและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิต พร้อมเสนอแนะแนวคิดของผู้วิจัย โดยให้เป็นตามวัตถุประสงค์และปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๗.๔ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๘.๑ ได้รับทราบประวัติและลักษณะทางประชากรของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง

๑.๘.๒ ได้รับทราบบริบทการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง

๑.๘.๓ ได้รับทราบการวิเคราะห์พุทธจริยธรรมในการดำเนินชีวิตของชาติพันธุ์กะเหรี่ยงบ้านแม่สวรรค์หลวง